Til: Aabenraa Kommune

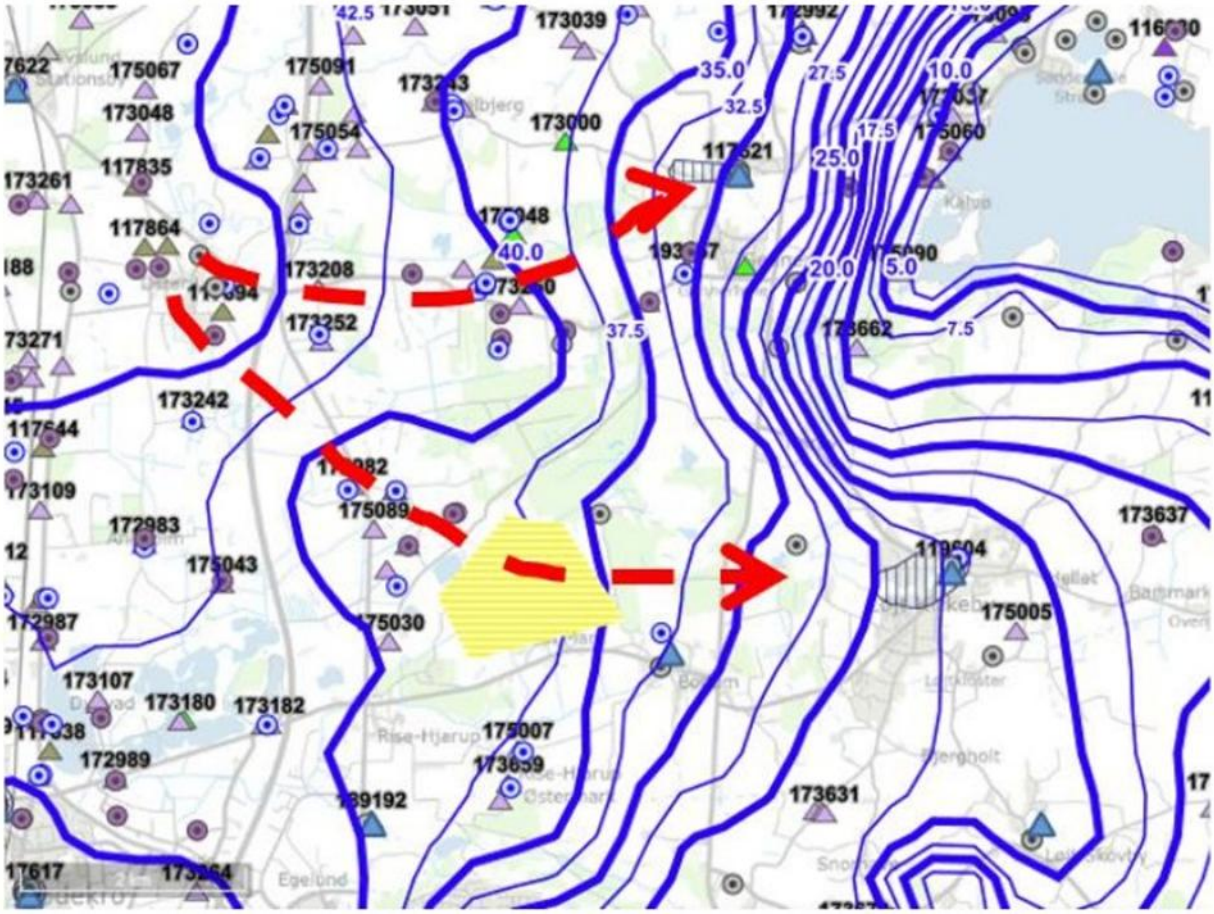
Høringssvar til: Miljøvurdering af kommuneplantillæg 67 samt Miljøvurdering og udkast til §25-tilladelser angående Nyttiggørelsesanlæg - Naturlandskab Møgelmose

Løjt Kirkeby Vandværk og Genner Vandværk fremsender hermed et **høringssvar** i forbindelse med den foreslåede lokalplan for et nyttiggørelsesanlæg ved Møgelmose.

Vi udtrykker **dyb bekymring** over anlæggets mulige konsekvenser for det fremtidige drikkevand i vores forsyningsområde. Det er vores overbevisning, at de foreliggende planer udgør en **uacceptabel risiko** for grundvandssikkerheden.

Mangelfuld beskyttelse og usikkerhed i anlægsfasen

Vi er bekymrede, da det foreslåede anlæg er placeret i et område, der udgør en del af den naturlige **"kernestrøm" for grundvandet**, som bevæger sig fra vest mod øst.
Denne grundvandsstrømning forsyner potentielt både Løjt Kirkeby Vandværk og Genner Vandværk og en forurening af fra projektområdet vil i fremtiden blive ført frem til vandværkernes indvindingsboringer.

Selvom området ikke er et eksisterende indvindingsopland, har vi identificeret det som et **strategisk vigtigt område** for fremtidig vandforsyning. Dette understøttes af

Vandforsyningsloven §13 og §13a, som pålægger kommunalbestyrelsen at beskytte nuværende og potentielle fremtidige drikkevandsressourcer gennem indsatsplaner.

Vi har i 2023 anmodet Aabenraa Kommune om at rekvirere en grundvandskortlægning af området ved Miljøministeriet, da der er tale om et **mangelfuldt kortlagt område**. Vi mener derfor, at det er **nødvendigt at afvente** denne kortlægning, inden der kan udarbejdes en miljøgodkendelse af projektet. jf. Planloven §11a, stk. 1, nr. 12, der kræver, at kommuneplanlægningen inddrager hensyn til områder med drikkevandsinteresser.

Uoverensstemmelse mellem jord- og drikkevandsanalyser

Vi finder det dybt bekymrende, at der er en **markant forskel** mellem de stoffer, der analyseres for i jorden, og de stoffer, der testes for i drikkevandet. Aabenraa Kommunes jordkategorisering omfatter kun 24 stoffer, Drikkevand analyseres for over 250 forskellige stoffer, herunder de særligt kritiske **PFAS-stoffer**, som der slet ikke testes for i forbindelse med jordflytninger og kategorisering af jorden.
Dette er i modstrid med princippet om "bedste tilgængelige teknik" (BAT), jf. Miljøbeskyttelsesloven §3, og forpligtelsen til at forebygge forurening, jf. Miljøbeskyttelsesloven §4, stk. 1
Denne manglende overensstemmelse øger risikoen for, at uønskede stoffer siver ned og forurener grundvandet.

Kravene til prøvetagning er ligeledes **utilstrækkelige**. Det er beskrevet, at der kun skal tages 1 stikprøve pr. 50 tons lettere forurenet jord, og at dette udføres som egenkontrol. Vi mener, at prøvetagningen skal udføres af et **uafhængigt og akkrediteret laboratorium** for at sikre pålidelighed og minimere risikoen for fejl og snyd.

Dette er ikke mindst relevant, efter at det er kommet frem, at der på et tilsvarende nyttiggørelsesanlæg i Uge er konstateret både PFAS og Barium i meget høje koncentrationer, det viser klart at egenkontrol ikke er tilstrækkeligt.

Mangel på tilstrækkelig bundsikring

Planen om at deponere **1.000.000 tons kategori 2 forurenet jord** i flere åbne bunker, med en etableringstid på 6-8 år pr. etape **uden fuld beskyttelse**, er stærkt bekymrende.

Denne periode udgør en betydelig risiko for grundvandsforurening, da regnvand kan sive ned gennem jorden og udvaske forurenende stoffer (perkolat).
Miljøvurderingen for nyttiggørelsesanlægget beskriver direkte, ***at overfladevand nedsives, og at beskyttelse mod nedsivning med et lerlag først sker ved afslutningen af en etape efter 6-8 år.***
Dette strider mod Miljøbeskyttelsesloven §19, stk. 1, der forbyder deponering eller

opbevaring af affald på en måde, der kan forurene grundvand eller overfladevand. Desuden fastsætter i Deponeringsbekendtgørelsen Bilag 1., at anlæg skal have bundsikring med membran og perkolatopsamlingssystem.

Vi mener, at den foreslåede top forsegling med et **50 cm tykt lag af ler er utilstrækkelig**. En robust og permanent beskyttelse bør være en **flerlagsforsegling**, der inkluderer både en tæt membran (f.eks. HDPE) og et perkolatopsamlingssystem, som muliggør monitorering og opsamling ved eventuel udsivning.

Under opbygningsperioden af en etape er følgende tiltag nødvendige for at beskytte grundvandet og overfladevandet:

- **Bundforsegling:** En geotekstilmåtte kombineret med en tæt plastmembran (f.eks. HDPE) bør lægges i bunden af depotet for at forhindre direkte kontakt mellem jorden og mosebunden/grundvandet. Dette vil fungere som en primær barriere mod nedsivning.
- **Perkolatopsamling:** Et drænsystem med perforerede rør skal etableres over bundmembranen. Dette system skal lede perkolatet til et centralt opsamlingspunkt, hvor det kan renses eller transporteres til et godkendt renseanlæg.
- **Overdækning:** Depotet skal dækkes med en midlertidig, men tæt, presenning eller membran for at minimere regnvandets kontakt med den forurenede jord og derved reducere dannelsen af perkolat markant.

Kemisk indflydelse af surt mosevand

Et nyttiggørelsesanlæg, der er planlagt i et område med højt grundvand og surt mosevand, kan have en betydelig **kemisk indflydelse**. Det er beskrevet at der ***etableres vådzoner både på ydersiden af bakkerne samt ind mod naturområder.***
Vådzonerne sikrer, at der ikke sker uønsket hydraulisk påvirkning fra grøfterne til naturområderne. Samtidig vil vådzonerne betyde, at overfladevand bliver ledt til grøfter og til mose-, sø- og engområdet ved infiltration gennem topjorden og ikke som direkte afstrømning på overfladen*.*

Derved vil der ske en forsuring af det vand der skal ledes bort og det kan havde indflydelse på de stoffer der evt. findes i vandet.

Dette er i strid med Miljøbeskyttelsesloven §1, der har til formål at forebygge og bekæmpe forurening af undergrund og vandmiljø, samt §4, der pålægger den ansvarlige at træffe nødvendige foranstaltninger til forebyggelse.

- **Tungmetaller:** Den lave pH-værdi i surt vand kan markant øge opløseligheden af mange tungmetaller. Dette kan få tungmetaller, som ellers er bundet til jordpartikler,

til at blive mobile og lette at transportere med nedsivningsvandet. Den sure mosebund øger derfor risikoen for, at tungmetaller som bly, cadmium eller kobber udvaskes til grundvand og overfladevand.

- **Kulbrinter:** Kulbrinter er generelt ikke direkte påvirket af pH på samme måde som tungmetaller. Deres bevægelse styres primært af deres massefylde og biologisk nedbrydning. Den sure mosebund kan dog have en **indirekte effekt**, da den sure pH-værdi kan hæmme den naturlige biologiske nedbrydning af kulbrinterne, hvilket potentielt kan forlænge forureningens levetid og risiko.

Overvågning (Monitorering) og økonomi

En effektiv overvågning er **afgørende** for at opdage eventuel udsivning og få det stoppet.

- **Grundvand:** Der bør etableres et netværk af grundvandsovervågningsboringer både opstrøms og nedstrøms for depotet. Overvågningen skal være hyppig (f.eks. kvartalsvis) og omfatte analyse for de specifikke forurenende stoffer, der findes i den deponerede jord (tungmetaller og kulbrinter).
- **Overfladevand:** Prøver skal tages regelmæssigt fra alle fire udløb til vandløbene og analyseres for de samme stoffer som i grundvandsovervågningen.
- **Perkolat:** Kontinuerlig overvågning af mængden og kvaliteten af det opsamlede perkolat er nødvendig, da en stigning i mængden kan indikere problemer med forseglingen.
- **Overvågningsdata**: bør være offentligt tilgængelige i realtid (fx på kommunens hjemmeside), så gennemsigtigheden er sikret.

Skærpede EU-krav understreger behovet for beskyttelse

Den nyligt færdigforhandlede politiske aftale på EU-niveau – et ændringsdirektiv til **vandrammedirektivet, direktivet om miljøkvalitetskrav** og **grundvandsdirektivet** – understreger det alvorlige pres på vandmiljøet og nødvendigheden af øget beskyttelse af søer, vandløb, havet og **grundvandet**. Aftalen medfører en markant udvidelse af listen over prioriterede stoffer, som nu kommer til at omfatter flere **pesticider, lægemidler, bisphenoler** samt en gruppe på **25 PFAS-stoffer**, inklusive **trifluoreddikesyre (TFA)**.

Miljøminister Magnus Heunicke har udtalt, at de **skærpede krav** skal reducere mængden af skadelige kemikalier til gavn for fremtidige generationers sundhed. Disse nye og skærpede EU-krav bekræfter vores bekymring over, at en jordkategorisering og analyse, der **ikke inkluderer PFAS** og andre stoffer, som er relevante for drikkevand, udgør en uacceptabel risiko for fremtidige drikkevandsressourcer.

Vi vil derfor anbefale at Aabenraa Kommune allerede nu får disse krav med i

miljøgodkendelsen for et Nyttiggørelsesanlæg og derfor minimere risiko for miljøforurening.

Projektets klassificering som deponi

Vi som vandværk sætter spørgsmålstegn ved Aabenraa Kommunes vurdering af projektet som et nyttiggørelsesanlæg frem for et deponi. Vores bekymring er, at denne klassificering kan være en måde at omgå de langt strengere regler og krav, der stilles til et deponeringsanlæg.

Juridisk praksis, baseret på afgørelser fra Miljø- og Fødevareklagenævnet, fastslår, at nyttiggørelse skal have et **klart teknisk nødvendigt formål**, hvor affaldet erstatter et jomfrueligt materiale. I sager om terrænregulering, har nævnet statueret, at den del af projektet, der overstiger det tekniske behov, skal betragtes som deponering.

At anvende store mængder overskudsjord til at etablere et bakkelandskab til rekreative formål, som ikke tjener et andet primært formål, falder efter vores opfattelse uden for kriterierne for teknisk nødvendighed. Der er en reel risiko for, at projektet er et deponi i forklædning. Vi ser ingen foranstaltninger, der berettiger til at fravige gældende praksis.

Vi anser det for problematisk, at et projekt af denne størrelse og karakter ikke underlægges de samme sikkerhedskrav som et deponi, herunder krav om langvarig grundvandsmonitering og en økonomisk sikkerhedsstillelse til eventuel oprensning af fremtidig forurening. Hændelsen med Nordic Waste i Randers har vist, at oprydningsomkostningerne kan løbe op i flere mia. kr., og at det ender med at være det offentlige, der bærer omkostningerne.

Derfor **skal** der stilles en økonomisk garanti, der afspejler den potentielle risiko.
Efter Miljøbeskyttelsesloven §4, stk. 2, skal den, der er ansvarlig for en forurening, også bære udgifterne til nødvendige foranstaltninger. Dette er i overensstemmelse med EU's forurener-betaler-princip.
Vi anbefaler derfor, at Kommunen benytter sin juridisk hjemmel og pligt til at kræve en tilstrækkelig økonomisk garanti, som vilkår i en godkendelse, Kommuner i hele Danmark stiller rutinemæssigt dette krav, især ved anlæg, der har potentiale til at medføre langvarig forurening af jord og grundvand.
Selvom det projekt, nyttiggørelsesanlægget Møgelmose, formelt set er et nyttiggørelsesprojekt, der kan falde under Miljøbeskyttelsesloven § 19 eller en kapitel 5 godkendelse, skal kommunen stadig stille krav om sikkerhedsstillelse, når projektet i sin karakter og omfang minder om et deponi.

Aabenraa kommunen har et særligt ansvar for at sikre rent drikkevand til borgerne – og at dette ansvar vægter tungere end kortsigtede erhvervsinteresser.

Som et forbrugerejet primært vandværk har vi en forpligtelse til at handle, når vi bliver opmærksomme på en potentiel fremtidig forurening af vores drikkevand. Vi mener, at disse omkostninger, som ellers ville blive påført vores forbrugere, kan undgås gennem en mere dygtig og fremsynet planlægning.

På baggrund af ovenstående finder vi, at projektet i sin nuværende form udgør en væsentlig og uacceptabel risiko for fremtidig drikkevandsforsyning. Vi anbefaler, at planerne revurderes og først kan realiseres, når:

1. Grundvandskortlægningen er fuldført.
2. Analyseprogrammet tilpasses drikkevandskontrollen (herunder PFAS).
3. Bundsikringen lever op til kravene i deponeringsbekendtgørelsen.
4. Der etableres et robust overvågningsprogram.
5. Der stilles en tilstrækkelig økonomisk garanti.

Vi står naturligvis til rådighed for dialog om vores bekymringer og mulige løsninger.

Med venlig hilsen
Løjt Kirkeby Vandværk og Genner Vandværk